

Inspectiebezoek FPC Antwerpen en FPC Gent

Een positief rapport met groeikansen voor organisatie en sector

7 juli 2023 - Zorginspectie voerde een uitgebreide audit uit in FPC Antwerpen en FPC Gent. De beoordeling gebeurde zoveel mogelijk op basis van de standaarden voor toezicht op psychiatrische ziekenhuizen, rekening houdende met de specifieke context van een forensisch psychiatrisch centrum. De auditoren stelden vast dat alle punten van vorige audits werden weggewerkt, dat beide behandelcentra op heel wat vlakken aan de normen of verwachtingen voldoen én het voor een heel aantal punten opvallend beter doen. De verbeterpunten die in kaart werden gebracht, zullen - voor zover deze binnen de invloedssfeer van de organisatie liggen - mee richting geven aan de verdere uitbouw van beide centra. De overige bevindingen brengen hopelijk het debat omtrent deze thema's verder op gang.

In april/mei kwam Zorginspectie twee dagen ter plaatse in FPC Antwerpen en twee dagen in FPC Gent. Zij focusten bij hun toezicht voornamelijk op de kwaliteit van zorg, de patiëntveiligheid en het kwaliteitsbeleid. In dit kader vond een voorbereidende risicoanalyse plaats op basis van zelfevaluaties en uitgebreid dossieronderzoek, praatten zij met diverse medewerkers en patiënten en bezochten zij afdelingen. De toezichtsmethodiek sloot zoveel mogelijk aan op deze voor psychiatrische ziekenhuizen en hield zo goed mogelijk rekening met het verplichte karakter van een opname, waarbij geen exclusiecriteria gehanteerd worden, patiënten niet noodzakelijk gemotiveerd zijn voor hun behandeling of soms zelfs niet in een forensisch psychiatrisch centrum willen verblijven.

Een sterk uitgebouwd behandelproces, conceptueel sterk uitgebouwde en wetenschappelijk onderbouwde behandeling, goede somatische zorg en sterke patiëntenparticipatie

Tijdens de inspectie werd vastgesteld dat het behandelproces sterk is uitgebouwd. Zo worden de zeer gestructureerde wijze waarop aan behandelplanning en -evaluatie wordt gedaan, het conceptueel sterk uitgebouwd en wetenschappelijk onderbouwd therapeutisch aanbod, het zeer divers dagactiviteitsaanbod, het goed gestructureerde patiëntendossier, de zeer gestructureerde behandelrapportage, het systematisch meten van de uitkomsten en de somatische zorg die vergelijkbaar is met deze in de vrije samenleving als sterke punten beoordeeld. Omdat patiënten nauw betrokken worden, zowel bij het individueel behandeltraject als bij de zorgorganisatie, wordt ook de patiëntenparticipatie als een sterk punt beoordeeld.

Een beleid voor vrijheidsbeperkende maatregelen dat als best practice kan gelden

FPC Antwerpen en FPC Gent gaan zeer grondig en doordacht met vrijheidsbeperkende maatregelen om. Dit weerspiegelt zich in het fixatie-arm beleid dat door de organisatie geëvalueerd en bijgestuurd werd t.o.v. (inter)nationale standaarden. Verschillende aspecten kunnen volgens de auditoren als best practice voor de sector gelden. In dit kader worden o.a. de initiatieven op het vlak van preventie, de schriftelijke mededeling met uitgebreide motivatie en verdere planning, de analyse en bijsturing aan de hand van cijfergegevens én de digitale opvolging van verhoogd toezicht genoemd.

Een modelvoorbeeld van een lerende organisatie

De organisatie hecht veel belang aan een kwaliteitsbeleid dat bijdraagt aan het verbeteren van de prestaties van de ganse organisatie. Het zorgt voor eenvormigheid in de organisatie en een continue verbetering van de werking, wat niet alleen leidt tot kwaliteitsvollere zorg, maar ook tot een verhoogde veiligheid. Dit werd eerder al erkend door de toekenning van het kwaliteitscertificaat NEN-EN 15224, een kwaliteitsnorm voor zorg- en welzijnsinstellingen. Ook de Zorginspectie stelt nu vast dat het kwaliteitsbeleid van een zeer hoog niveau is.

Een sterk personeelsbeleid als beschermende factor om de kwaliteit van zorg te bewaken, daartegenover een lage bestaffing en hoge zorgwaarte

De Zorginspectie kon vaststellen dat FPC Antwerpen en FPC Gent heel veel inspanningen leveren om medewerkers aan te werven en aan boord te houden. Er wordt gesteld dat het personeelsbeleid sterk is opgebouwd en werkt als een beschermende factor om de kwaliteit van de zorg te bewaken. Dit wordt gerealiseerd in een setting met een krappe bestaffing door een lage personeelsnorm, de krapte op de arbeidsmarkt en een hoog personeelsverloop, in combinatie met een moeilijke doelgroep.

De algemene bestaffingsnorm, zoals bij Koninklijk Besluit is vastgelegd, ligt een stuk lager dan wat in bepaalde afdelingen in psychiatrische ziekenhuizen wordt vooropgesteld (bv. medium- en high-security-afdelingen, intensieve behandel eenheden). Om aan de grote zorg- en beveiligingsnood van de patiënten tegemoet te komen, voorzien beide behandelcentra meer personeel dan deze norm, toch blijft de bestaffing voor Zorginspectie ontoereikend. Ook de organisatie heeft hier bezorgdheden over. *"De reële zorgwaarte van de patiëntenpopulatie maakt dat er een hogere bezettingsnood is teneinde de relationele beveiliging vorm te geven zoals dit nodig is en de kwaliteit van zorg te waarborgen."* aldus de hoofdgeneesheren Prof. Dr. I. Jeandarme en Dr. G. Goktas. De federale overheid beloofde een evaluatie van de personeelsnorm na vijf werkingsjaren. In dit kader werd een voorstel overgemaakt dat rekening houdt met alle relevante argumenten en een hogere personeelsbezetting inhoudt. Er is evenwel nog geen uitsluitsel of de overheid hier gevolg aan zal geven.

Exclusiecriteria, aanzienlijke wachttijden en aanmeldingsstops bemoeilijken uitstroom van patiënten

Kwalitatieve uitstroom is alleen mogelijk door de aanhoudende inspanningen van de behandelende teams, maar is ook onlosmakelijk verbonden met de behandelcapaciteit voor de doelgroep. De verdere toename van het totale aantal geïnterneerden, alsook de ontoereikende doorstroommogelijkheden van patiënten in een forensisch psychiatrisch centrum naar vervolginstanties door gehanteerde exclusiecriteria, aanzienlijke wachttijden en aanmeldingsstops zorgen voor spanning op verschillende niveaus binnen het zorglandschap. Het is essentieel dat het zorglandschap goed op elkaar is afgestemd. Bijkomende maatregelen van overheidswege lijken nodig om alle schakels binnen het forensisch-psychiatrisch zorgcircuit op elkaar af te stemmen, de beschikbare behandelcapaciteit optimaal te benutten en zo de doorstroom van geïnterneerden in de toekomst verder te bevorderen.

Juridisch kader verdient een debat en daaruit voortvloeiende regelgeving

Tot slot blijft de nood aan een regelgeving en wettelijke verankering van de interne rechtspositie bestaan. Dat verschillende aspecten in de zorg voor forensisch psychiatrische patiënten (bv. dwangbehandeling, geïnformeerde toestemming) - niet enkel binnen de forensisch psychiatrische centra - juridisch onvoldoende geregeld zijn, staat buiten discussie en verdient zonder twijfel de nodige aandacht. FPC Antwerpen en FPC Gent hebben weinig invloed op het wetgevend kader, maar hebben reeds de nodige voorstellen gedaan om de juridische leemte in te vullen. We blijven uiteraard ook bereid om mee te denken over mogelijke verbeteringen van het juridisch kader voor behandeling van forensisch psychiatrische patiënten en van de zorgaspecten voor deze patiëntenpopulatie.

Tot slot

"We zijn trots dat we met de middelen die er zijn deze resultaten hebben kunnen neerzetten. Trots op het team, want dit is enkel mogelijk dankzij de dagelijkse inspanningen van de medewerkers, ondanks de moeilijke doelgroep en niet evidente context. Het is evenwel noodzakelijk dat de door Zorginspectie vermelde verbeterpunten op korte termijn worden aangepakt, zodat de doorstroom van patiënten verder gefaciliteerd wordt en een verlaging van het aantal geïnterneerden in de gevangenis kan gerealiseerd worden.", aldus Geert Verbeke, algemeen directeur.

Einde persbericht.

Contact

Sandra Vansteenkiste | Communication manager | 0491/71 99 67
sandra.vansteenkiste@fpcantwerpen.be | sandra.vansteenkiste@fpcgent.be

